

Småföretags- barometern 2023

Skåne län

ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Skåne län	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Skåne län	5
Näringslivet i Skåne län.....	5
Småföretagsbarometern – Skåne län.....	6
Konjunkturindikatorn	6
Sysselsättning.....	8
Orderingång.....	9
Företagens prisförväntningar	11
Expansionsutsikter och tillväxthinder	12
Slutsatser	14

OM SMÅFÖRETAGS- BAROMETERN

Småföretagsbarometern är en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag inom det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

NETTOTAL OCH KONJUNKTURINDIKATORN

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, ordergång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I SKÅNE LÄN

Småföretagskonjunkturen i Skåne län har försvagats under 2023 efter den kraftiga uppgången i fjol när effekterna av pandemin klingade av. Nedgången i konjunkturindikatorn blev dock inte lika djup som i Gotland och Västernorrlands län som uppvisade den svagaste konjunkturen. Den starkaste konjunkturen är i Norrbotten följt av Uppsala och Västerbottens län. Skåneföretagen räknar med en fortsatt svag konjunktur under det närmsta året och även om konjunkturindikatorn stiger något är det ett tydligt omslag från fjolårets optimistiska framtidsplaner.

- **Sysselsättningstillväxten** i länets småföretag har stannat upp efter uppgången i fjol och för första gången sedan 2009 var det fler företag i Skåne län som har minskat antalet sysselsatta än de som har ökat. Sysselsättningsplanerna är lägre i länet jämfört med riket som helhet.
- **Tillväxt i orderingången** har minskat efter uppgången ifjol, vilket är i linje med vad vi ser på riksnivå. Prognosen för de kommande tolv månaderna pekar på en fortsatt svag orderingång hos länets företag även om en stabilisering förutses.
- **Omsättningstillväxten** i småföretagen ökade kraftigt efter pandemin men har i år följts av en tydlig avmattning både i länet och i riket som helhet. Förväntningarna för det närmsta året pekar på en fortsatt nedgång i omsättningstillväxten i och med att orderingången fortsätter att vara svag.
- **Lönsamheten** fortsätter att försvagas bland länets företag och upplevs som den lägsta sedan den globala finanskrisen 2008/2009, vilket även syns på riksnivå. Även om länets företagare förutser en återhämtning i lönsamheten är det historiskt sett låga förväntningar trots att företagen planerar fortsatta prishöjningar.
- Sex av tio företag i länet (63 procent) ser goda **expansionsmöjligheter**, vilket är i linje med det historiska genomsnittet men något lägre jämfört med förra året (65 procent).
- Det största **tillväxthindret** för de skånska småföretagen är bristen på lämplig arbetskraft, vilket knappt var tredje företag svarade (28 procent). Därefter följer svag efterfrågan som var femte företag uppgav. Andra tillväxthinder som var mer utmärkande i länet är politisk oförutsägbart men också lagar och myndighetsregler.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I SKÅNE LÄN

De svenska småföretagen återhämtade sig snabbt efter pandemin och konjunkturindikatorn steg till 57 under 2022 efter ett fall till historiskt låga nivåer 2021 (-15). Men småföretagen står inför nya utmaningar. Pandemin och kraftiga produktionskostnadsökningar har följts av historiskt hög inflation och snabbt stigande räntor. Effekterna för småföretagen ser vi redan i resultaten. Konjunkturindikatorn föll till 25 under den senaste tolv månadsperioden och avviker från företagens planer från i fjol då den förväntades stiga till 77. Samtliga delar blev klart svagare än vad företagarna förutsåg och den största tillbakagången var i orderingången och i sysselsättningen. Men det är en splittrad konjunkturbild. Störst var nedgången inom detaljhandel och bygg medan övriga tjänsteföretag klarat sig bättre.

Småföretagen räknar med en fortsatt svag konjunktur under det närmaste året. Om deras prognoser stämmer skulle konjunkturindikatorn sjunka till 18, vilket är klart lägre än dess historiska genomsnitt. Något stöd från orderingången förväntas inte och omsättningen faller tillbaka med risk för att företagens sysselsättningsplaner är alltför optimistiska. Ränthöjningarnas effekter på den svenska ekonomin har vi ännu inte till fullo sett med risk för att småföretagen underskattar konjunkturedgången. Men även kring framtidsförväntningarna är bilden splittrad. Mest pessimistiska är företagen inom detaljhandeln och byggföretagen medan det finns en övervikt av tjänsteföretag som räknar med ökad tillväxt det närmaste året.

Näringslivet i Skåne län

DEMOGRAFI OCH BEFOLKNING

Region Skåne är landets tredje mest befolkade region och har genomsnittliga inkomster. Arbetslösheten är tredje eller fjärde högst beroende på källa och den demografiska försörjningskvoten är lägre än medel och stiger långsammare. Detta är positivt då en hög försörjningskvot hade inneburit att den arbetsföra befolkningen hade behövt försörja fler yngre och äldre. Befolkningsökningen har varit tredje högst de senaste tre åren. Regionen har Malmö som största stad.

NÄRINGSLIV

Fler skåningar arbetar inom privat sektor än sverigemedel. Skåne står sig starkt när det kommer till företagande. Regionen har den sjunde andelen företagare och den tredje andelen nystartade företag. Regionen kniper en sjätteplats när det kommer till andelen skatteintäkter från småföretag och en andraplats för andelen kvinnor som högsta befattningshavare i företagen. Bruttoregionalprodukten per capita var 451 000 kronor år 2021, vilket är tionde högst i riket.

REGIONAL UTVECKLING OCH INFRASTRUKTUR

Skåne är redan i dag en välintegrerad region. Regionen består bara av två större lokala arbetsmarknadsregioner, Malmö-Lund och Hässleholm-Kristianstad. Trafikverket håller i dag på att förbättra E22 och E6 och har börjat utreda en expansion av Ystad hamn, som är en av landets mest trafikerade hamnar för färje- och godstrafik till både Polen och Bornholm. Flera nya förbindelser mellan Sverige och Danmark diskuteras också lokalt. Detta blir ännu viktigare när tågtunneln under Fehmarn mellan Danmark och Tyskland färdigställs och binder samman Sydsverige med kontinenten.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – SKÅNE LÄN

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framför allt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre och åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

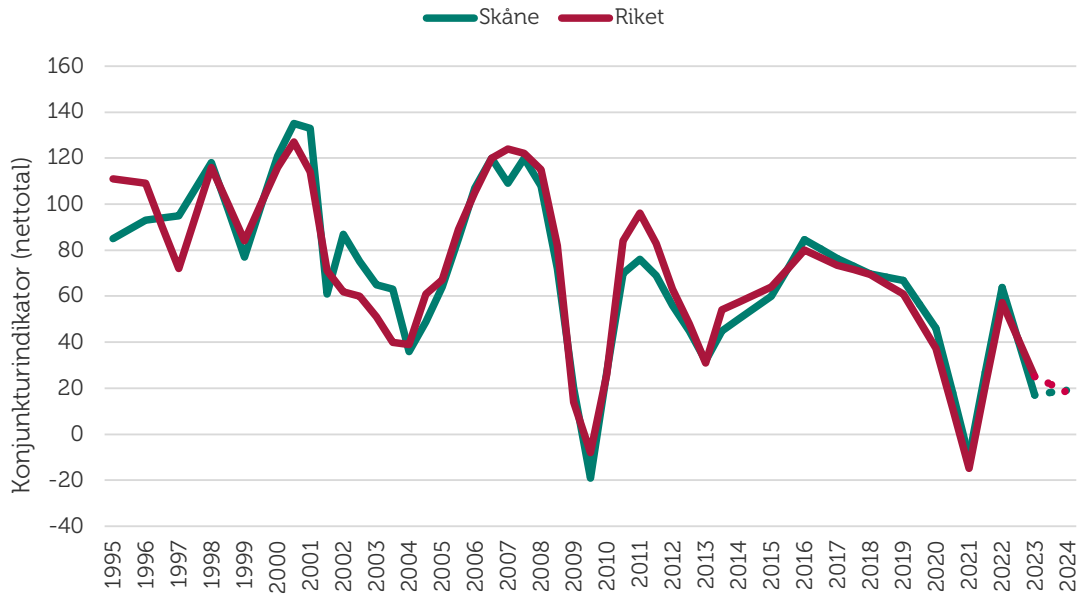
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I Småföretagsbarometern redovisas småföretagens sysselsättning, ordergång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Figur 1 visar att Skånes konjunkturindikator har följt rikssnittets kurva med några få undantag.

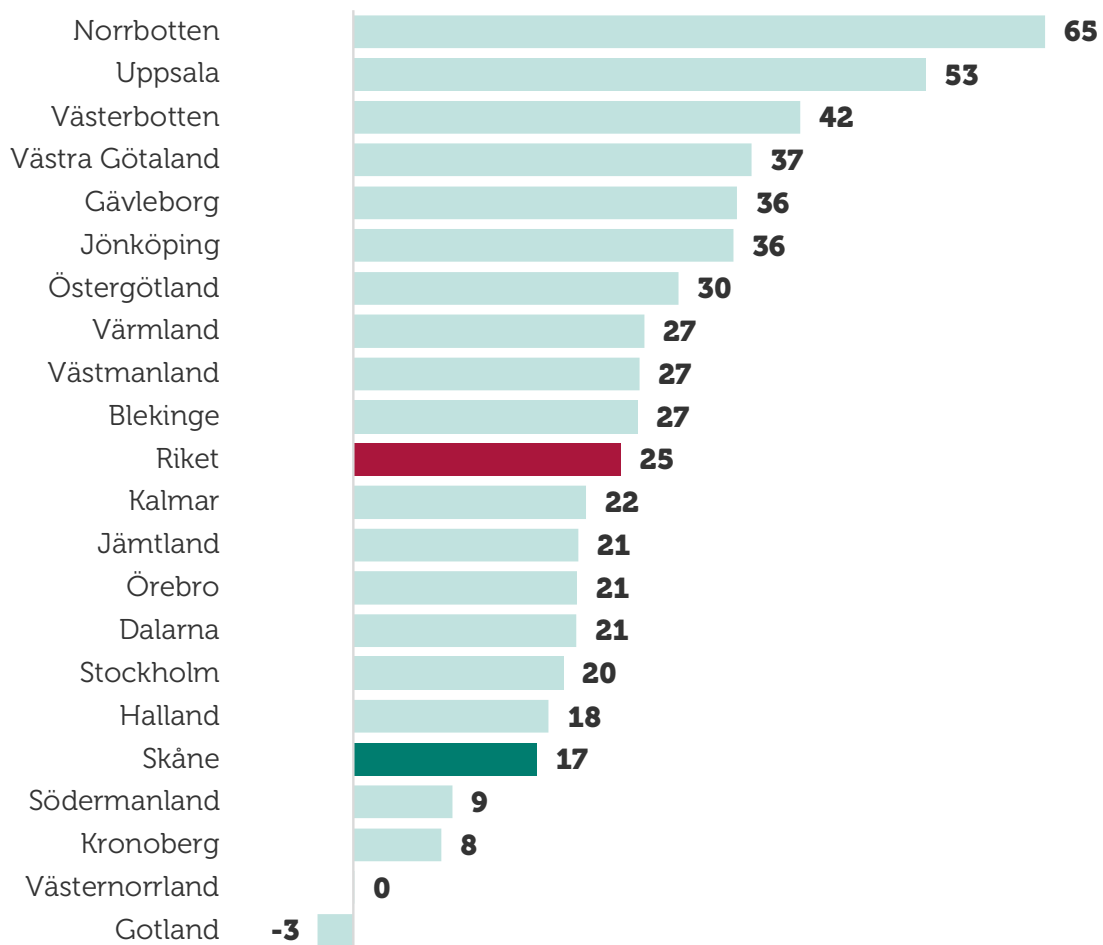
Årets Småföretagsbarometer visar en tydlig nedgång i småföretagskonjunkturen efter den kraftiga uppgången ifjol, som delvis drogs upp av borttagna pandemirestriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov. I stället har nya utmaningar tillkommit i spåren av den höga inflationen och de snabbt stigande räntorna. Länets konjunkturindikator sjönk till 17 i årets undersökning från 64 förra året och innebär att tillväxten i länet har påtagligt försvagats. Det är också i linje med vad småföretagen på riksnivå visar.

Det förändrade omvärldsläget med risk för en annalkande lågkonjunktur har satt avtryck i företagens förväntningar för det närmaste året både i länet och i riket som helhet. Småföretagen, som i fjol förutsåg en fortsatt konjunkturuppgång, räknar nu med att den svaga konjunkturen kommer att bestå även om fallet i konjunkturindikatorn bromsar in.

Figur 1. Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Skåne län och riket 1995–2023.

Figur 2. Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2023.

Sysselsättning

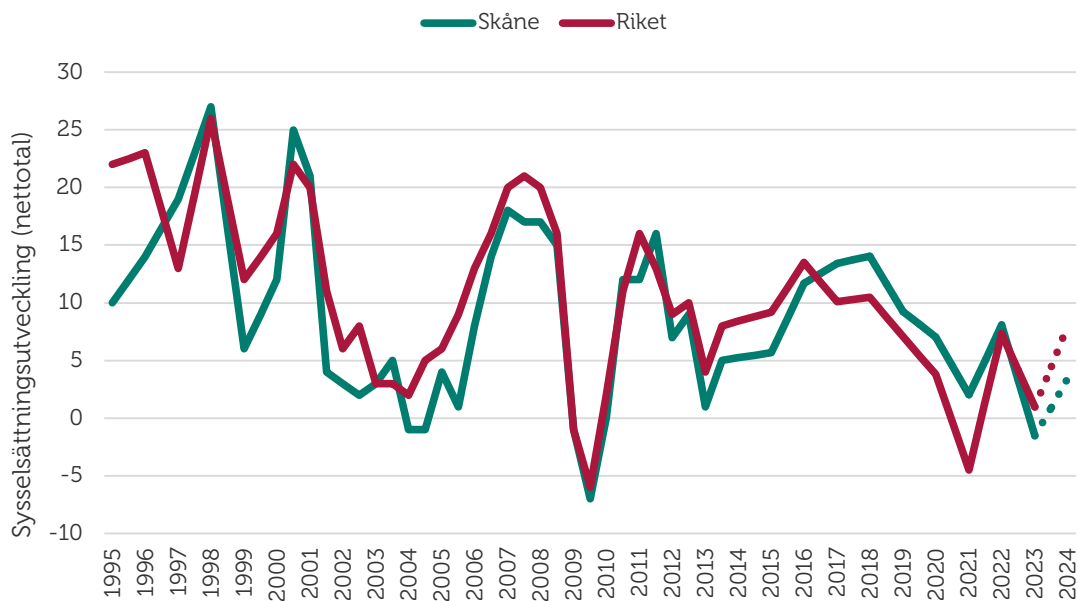
Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningsstillväxten i de skånska småföretagen har varit högre jämfört med övriga riket även om det har varit en nedåtgående trend sedan 2018. I fjol tog sysselsättningen fart efter nedgången under pandemin, och nettotalet för sysselsättningen steg till 8 i länet. Men det var en kortvarig uppgång. I år har sysselsättningsökningen åter stannat upp och nettotalet sjönk i länet till det negativa territoriet (minus 2) för första gången sedan 2009. Det innebär att en övervikt av skånska företag har minskat antalet sysselsatta, vilket var mer framträdande i länet än i övriga riket.

Det osäkra konjunkturläget hindrar inte småföretagen från att öka antalet anställda de kommande tolv månaderna. Nettotalet för sysselsättningen väntas stiga till det positiva territoriet där länets företagare är något mer försiktiga i sina planer än i riket som helhet med ett nettotal på 3 jämfört med rikets 8. Mest expansiva anställningsplaner finns i länets tjänstesektor. Trots en förväntad uppgång i sysselsättningen är det lägre anställningsplaner jämfört med i fjol då var femte företag i länet räknade med att öka antalet anställda jämfört med drygt var tionde företag i år.

Utsikterna inom handel, transport och bygg är betydligt mer återhållsamma. Det är också här som störst andel företag räknar med att minska antalet anställda. Riskerna är på nedsidan. Historiskt har företagen överskattat sina anställningsplaner samtidigt som konjunkturutsikterna är osäkra. Hushållens urholkade köpkraft och ett minskat bostadsbyggande kan slå hårdare på företagens sysselsättningsplaner än vad företagarna själva uppger.

Figur 3. Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Skåne län och riket 1995–2023.

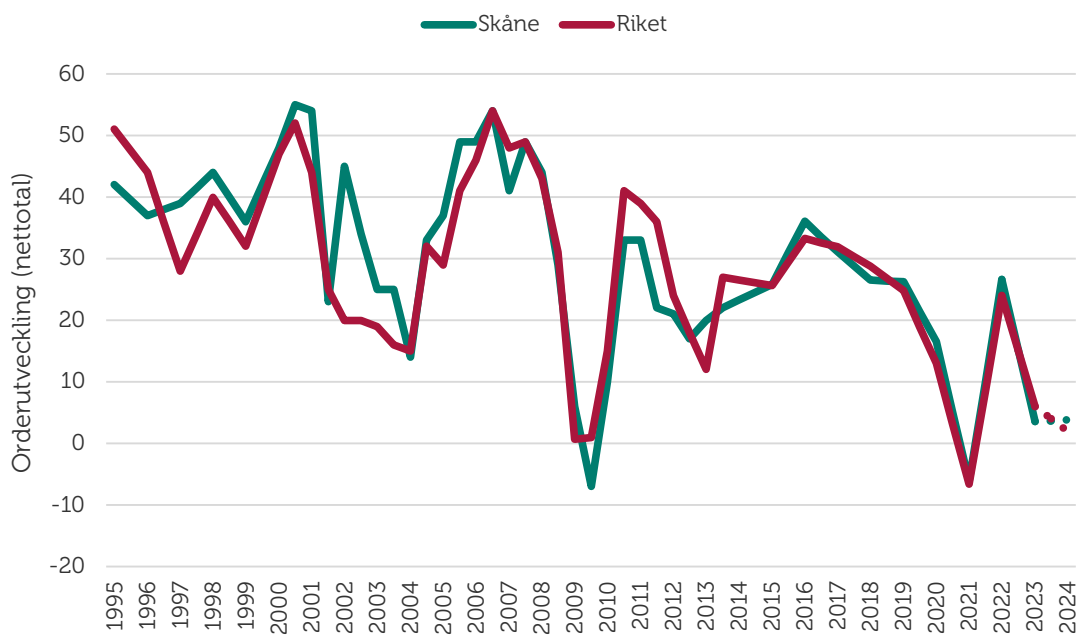

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Företagens orderingång återhämtade sig i fjol efter nedgången under pandemin. Nettotalet för orderingång steg till 27 i länet efter att ha varit negativt under 2021. Men det blev en kortvarig uppgång. Omslaget i konjunkturen tillsammans med en hög inflation och snabbt stigande räntor har lett till att färre företag uppger en ökad orderingång. Nettotalet för orderingången föll till 4, där 30 procent av länets företag svarar att orderingången har ökat det senaste året jämfört med 26 procent som anser att den har minskat. Förväntningarna för nästa år är lågt ställda både i länet och i riket som helhet och pekar inte på någon återhämtning i orderingången utan snarare en stabilisering på en låg nivå även om det finns branschvisa skillnader. Det är i länets tjänsteföretag som det finns förväntningar om en ökad orderingång medan det råder en mer pessimistisk bild i tillverkningsföretagen.

Figur 4. Orderutveckling (netttotal) i Skåne län och riket 1995–2023.

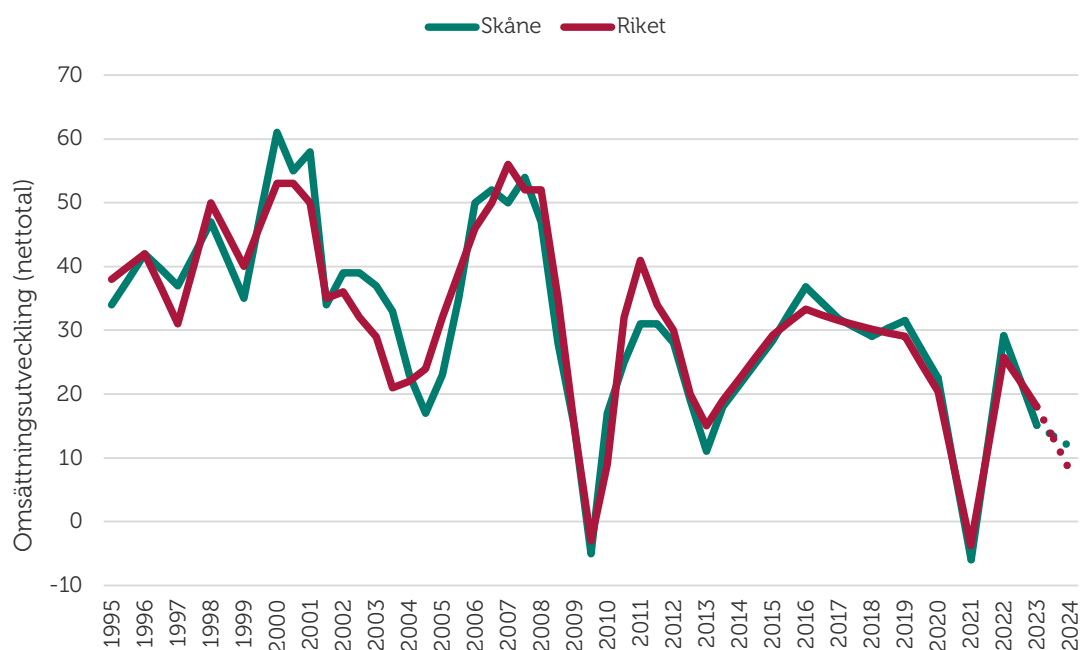
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten har dämpats både i länet och i riket som helhet efter uppgången i fjol. 40 procent av länets företag uppger att lönsamheten har ökat de senaste tolv månaderna medan 25 procent anser att den har minskat. Det ger ett nettotal på 15 jämfört med 29 i fjol och innebär att nedgången i omsättningstillväxten följer utvecklingen för riket som helhet där nettotalet sjönk till 18 från fjolårets 26. Att omsättningen inte fallit i samma omfattning som orderingången kan sannolikt förklaras av att företagen betat av ineliggande orderstockar. Omsättningen i nominella termer kan också ha upprätthållits av högre försäljningspriser som företagen genomfört under året. I så fall kan den volymmässiga omsättningstillväxten vara väsentligt lägre.

Länets företag räknar med en nedgång i omsättningstillväxten för de kommande tolv månaderna. Andelen företag som förutser en ökad omsättning sjunker till 36 procent samtidigt som 24 procent tror att omsättningen kommer att minska, vilket ger ett nettotal på 12. Men branschvisa skillnader finns. Länets tjänsteföretag har en mer optimistisk bedömning kring omsättningsutvecklingen jämfört med industrin där en övervikt av företag räknar med en minskad omsättning.

Figur 5. Omsättningsutveckling (netttotal) i Skåne län och riket 1995–2023.

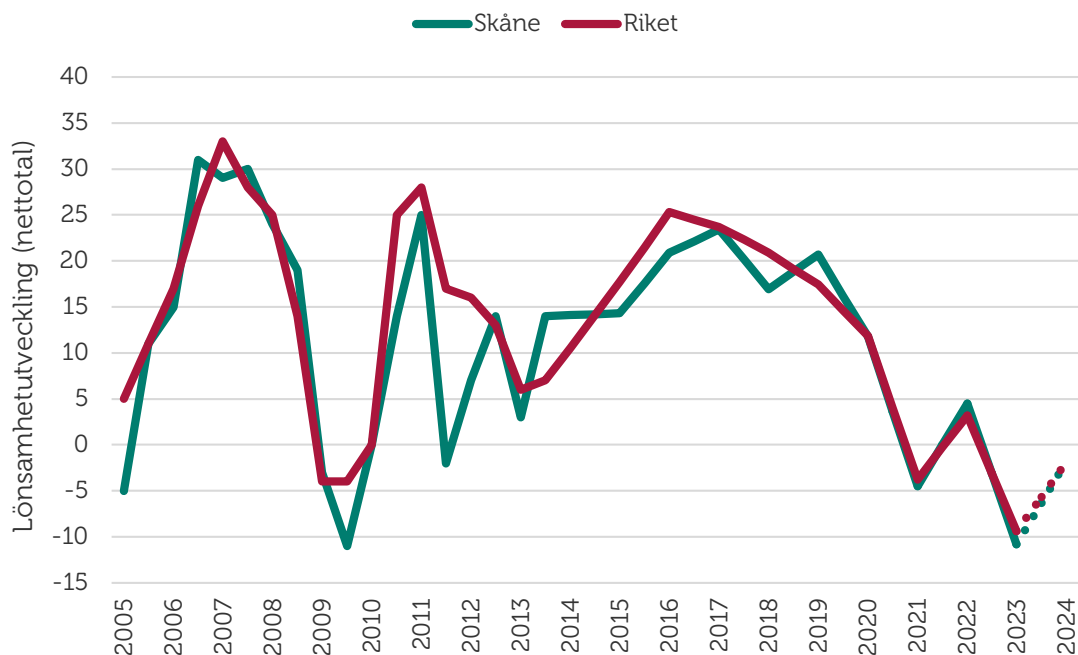

Lönsamhet

Lönsamheten i länets företag förbättrades i fjol men har i år åter försämrats. I årets undersökning var det 24 procent av länets företag som ansåg att lönsamheten hade förbättrats under de senaste tolv månaderna medan 35 procent upplevde att den hade försämrats. Nettotalet för lönsamheten noterades till -11 och är den lägsta nivån sedan 2019 efter att i fjol har varit i det positiva territoriet (+4). Lönsamhetsförsvagningen är framträdande både i länets industri- och i tjänsteföretag. Pandemin 2020, fjolårets kraftiga produktionskostnadsökningar och därtill en svagare konjunktur har pressat ned lönsamheten i de svenska småföretagen.

De skånska företagens lönsamhetsförväntningar är lågt ställda även om en viss ljusning förutses. Det gör att länets nettotal för lönsamhet stiger men är långt ifrån fjolårets förväntningar. Men det är en splittrad bild där nästan lika stor andel, var fjärde företag, räknar med förbättrad eller försämrad lönsamhet. I länets tjänsteföretag finns det förväntningar om en förbättrad lönsamhet medan en minskad lönsamhet är mer framträdande i tillverkningsindustrin.

Figur 6. Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Skåne län och riket 2005–2023.

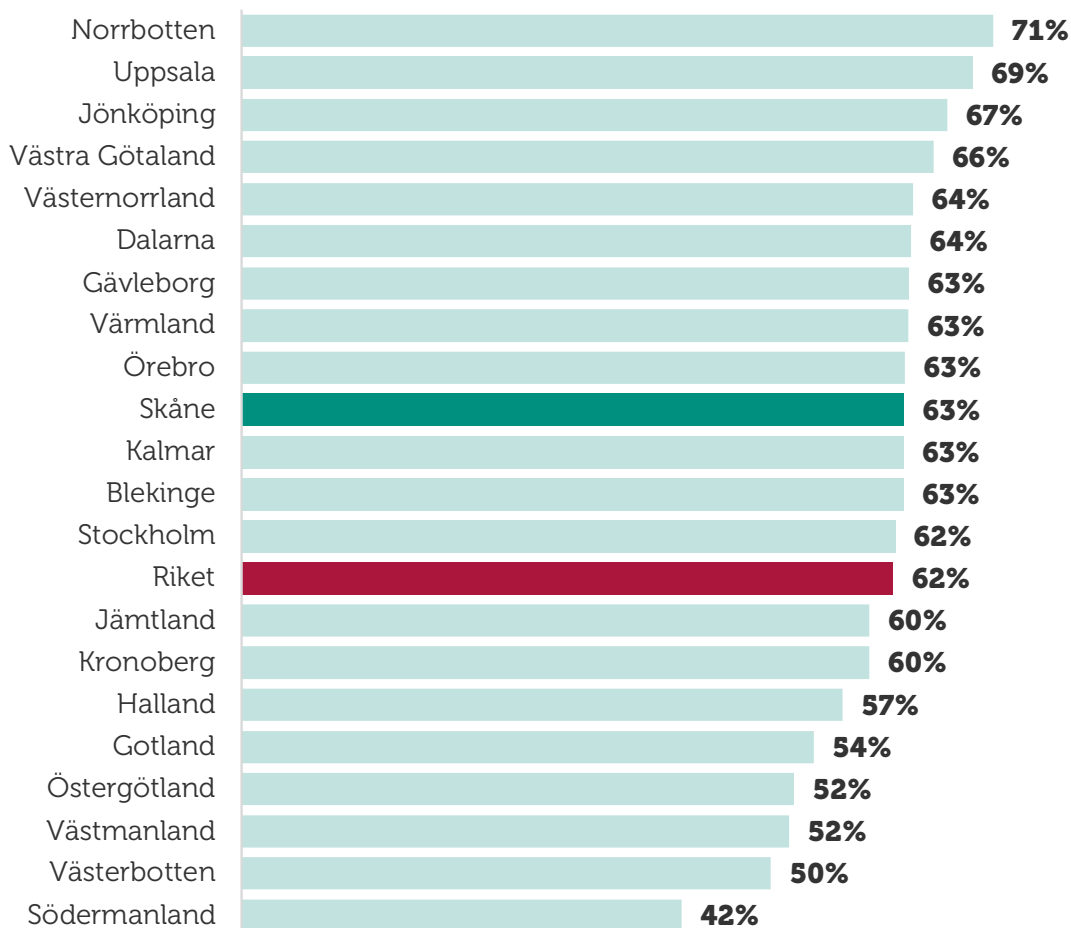
Företagens prisförväntningar

Lönsamhetsförsvagningen sker trots att företagen har höjt sina priser, vilket skulle tyda på att prisökningarna varit lägre än företagens produktionskostnadsökningar. I fjolårets undersökning planerade närmare sju av tio av länets företag att höja priserna. I årets barometer hade andelen sjunkit till 47 procent, vilket är i linje med riksgenomsnittet. Det blir också svårare för företagen att höja priserna mot sina kunder när konjunkturer försvagas. På frågan om hur stora prisökningar företagen planerar under 2023 uppger hälften av länets företag prisökningar i linje med inflationen som prognostiserades till 5,5 procent enligt Riksbankens februariprognos. Drygt var tionde företag (15 procent) planerar högre prisökningar än inflationen, vilket är något högre än i riket som helhet (11 procent).

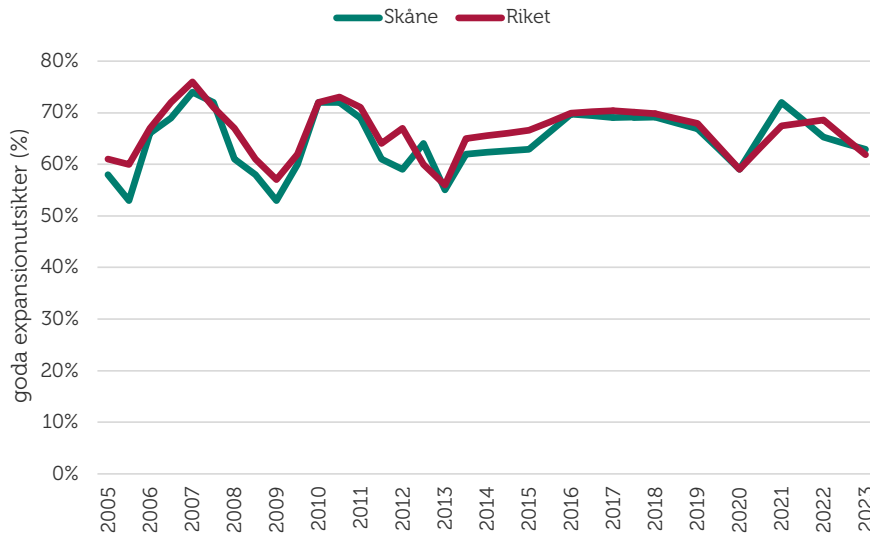
EXPANSIONSUTSIKTER OCH TILLVÄXTHINDER

Sex av tio företag i landet ser goda möjligheter att expandera, vilket är i linje med det historiska genomsnittet men något lägre jämfört med förra året (66 procent). Med undantag för den djupa nedgången i början av 1990-talet har småföretagen varit optimistiska om sina tillväxtmöjligheter oavsett svängningar i konjunkturen. Långsiktiga visioner kring företagets framtida verksamhet spelar sannolikt en större roll än tillfälliga svängningar i konjunkturen. I Skåne län svarade 63 procent av företagen att det finns goda utsikter att expandera jämfört med 65 procent förra året. De största expansionsutsikterna finns i Norrbotten följt av Uppsala och Jönköpings län medan lägst förväntningar finns i Södermanland och Västerbottens län.

Figur 7. Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2023.

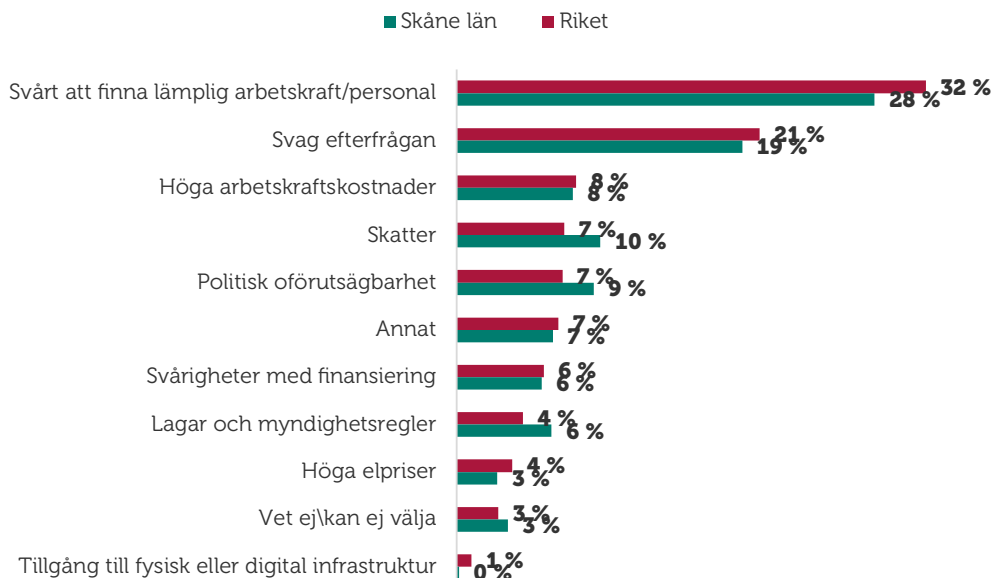
Figur 8. Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Skåne län och riket 2005–2023.

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft trots en svagare konjunktur. I årets undersökning uppger 28 procent av länets företag det svaret, vilket är något lägre än fjolårets 30 procent. Det är också något mindre jämfört med vad riksgenomsnittet visar (32 procent). Att arbetskraftsbristen fortsätter att vara det största tillväxthindret tyder på fortsatt robust arbetsmarknad men sannolikt också brister i arbetsmarknadens funktionssätt där tillgången på bostäder kan vara en viktig del för att attrahera arbetskraft. Svag efterfrågan är det näst vanligaste hindret i Skånelän och har ökat från fem procent av länets företag i fjol till 19 procent i årets undersökning. Det är sannolikt en effekt av den svagare konjunkturen och som också satt avtryck i flera branscher inte minst inom handel men även delar av tjänstesektorn och byggsektorn. Andra tillväxthinder som var mer utmärkande i länet är politisk oförutsägbarhet, skatter men också lagar och myndighetsregler.

Figur 9. Tillväxthinder enligt företagen i Skåne län och i riket 2023 (procent).

SLUTSATSER

Det är en tydlig inbromsning i småföretagskonjunkturen som årets Småföretagsbarometer visar efter uppgången i fjol som till viss del drogs upp av borttagna coronarestriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov. Sedan fjolårets undersökning har konjunkturindikatorn för riket som helhet fallit från 57 till 25. Men det är splittrad konjunkturbild. Hushållsnära företag har påverkats hårdast när hushållens köpkraft urholkats av den höga inflationen och de stigande räntorna men även byggföretagen nu när bostadsbyggandet faller och hushållens bostadsrenoveringar minskar. För tillverknings- och tjänsteföretagen har nedgången inte varit lika djup men ändå en tydlig avmattning jämfört med fjolårets undersökning. Lönsamheten i småföretagen har åter vänt ned efter fjolårets förbättring. Stigande produktionskostnader, kronförsvagning och en svagare efterfrågan har pressat ned lönsamheten i många företag både i länet och i riket som helhet trots att företagen har höjt sina priser. I årets barometer sjönk nettotalet för lönsamheten till -9, vilket är den lägsta nivån sedan svenska finanskrisen i början av 1990-talet.

Även om det finns ljusglimtar som att inflationen är på väg ned och räntetoppen kan vara nära är småföretagens förväntningar lågt ställda inför de kommande tolv månaderna sannolikt påverkade av det senaste årets utveckling. Om deras prognoser stämmer skulle konjunkturindikatorn sjunka till 18, vilket är långt ifrån fjolårets optimistiska planer. Något stöd från orderingången förväntas inte och omsättningen faller tillbaka med risk för att företagens sysselsättningsplaner är alltför optimistiska. Men de regionala skillnaderna är stora. Företagen i Stockholms län förutser en återhämtning under det närmaste året och konjunkturindikatorn stiger till 25, vilket endast passeras av Norrbottens-, Östergötlands- och Upplands län. Mest pessimistiska är företagen i Södermanlands- och Gotlands län där konjunkturindikatorn noteras i det negativa territoriet

Företagens framtidsplaner sker under en osäker omvärldskonjunktur. Räntehöjningarnas effekter på den svenska ekonomin har vi ännu inte till fullo sett med risk för att småföretagen underskattar konjunkturedgången. Positivt är att företagen har byggt upp kapitalbuffertar vid oväntade händelser, till exempel vid halverade intäkter under tre månader. Sju av tio företag skulle klara sig från en konkurs vid halverade intäkter genom att använda företagets besparingar. Tio procent av företagen uppger att de skulle gå i konkurs och är särskilt koncentrerat till detaljhandeln och delar av tjänstesektorn.

Swedbank

Swedbank, Landsvägen 40, 172 63 Sundbyberg
Postadress: 105 34 Stockholm

08 – 585 900 00 | info@swedbank.se | swedbank.se

Sparbankernas Riksförbund

Sparbankernas Riksförbund, Vasagatan 11, 111 20 Stockholm
Postadress: Box 16249, 103 24 Stockholm

08 – 648 206 20 | info@sparbankerna.se | sparbankerna.se

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 113 57 Stockholm
Postadress: 106 67 Stockholm

08 – 406 17 00 | info@foretagarna.se | foretagarna.se